

BÍBLIUMMÆLIÐ

IV Eitt orð.

Í dagblaðsgreinini hin 29. feb. 1952 skrivar V. D.: »Dahl gjøgnumførir nýtsluna av »kirkja« og »kirkjufólk« fyrri »samkoma«, »Meinigheite« ... Hvi gjörði hann hetta? Eg veit ikki, ... Av málsligum grundum var Dahl ikki noyddur at nýta orðini »kirkja« og »kirkjufólk«. Hann kundi væl nýta orðið »samkoma« fyrri hitt danska og norska orðið: »menighede«, hitt svenska »Församlinge« og hitt islandska »Söfnuður«. ... »Aðrastandi« nevni V. D. hitt latínska »congregatio«, sum er gingið yvir í hitt eingilska »congregation«.

Hesi orð eru ikki vend móti mær. Men beinast tykir mær tó at siga eitt sindur um hetta eisini. Sjálvandi hevur Dahl skrivað so, av tí at hann helt einki orð vera betur. Vit hava jú ikki eitt orð, sum her sigur beint tað, sum tað skal siga, og ikki eitt orð, sum ikki við og við verður nýtt soleiðis, at tað fær skeivan týðning. Øll hesi orðini koma við og við til at merkja 1) húsið, sum er vígt til gudstænastu og 2) eina institútion.

Hitt Nýggja Testamenti brúkar orðið: *ekklesia* (lat. *ecclesia*). Men tað vóru ikki evangelistar og apostlar, sum hava funnið upp á hetta orðið. Tað er nógv eldri enn so, 2—300 ár eldri.

Okkurt um 300 ár fyrri Krist dugdu teir Gýðingar, sum búðu spjaddir út um í øðrum londum, illa at lesa bíbliu meira á hebraiskum máli. So fóru teir í Egyptalandi at umseta textirnar til grikkst mál. Hetta arbeiðið tók öldir, og arbeiðið gjørt ræðuliga ójavn, nógv er gott, og nú er tað okkum til stórt gagn, tí at tað kann hjálpa okkum til at endurskapa hina upprunaligu hebraisku textina, har sum hon er spilt. Gýðingar tá virdu lítið um tað. Skuldu teir lita á tað, máttu oddamenninir royna at fáa teir til at trúgva at tað var inspirerað (ein ikki ókendur máti til at royna at vinna sovørðnum virði). Teir sögdu tí frá, at Ptolomæus Philadelphos kongur hevði boðið 72 lærdum Gýðingum at umseta skriftirnar, hvør fyrri seg. Hann hevði sett hvønn inn í sitt kamar og ikki latið nakran sleppa út, fyrr enn alt var liðugt. Og nú vísti seg hitt sjáldsama, at allir hövdu skrivað beint hitt sama, hvørt orð. So mátti jú Guð hava inspirerað tað.

Hetta arbeiði, sum var kallað »Septuaginta« (teir sjeiti) og verður skrivað LXX, var í miklum mæti á Jesusar dögum. Tá ið evangelistarir taka til okkurt orð úr Gamla Testamenti, er tað mest LXX, teir taka til, men tó soleiðis, sum teir minnest orðini, ikki orðaræðið. Og tá ið teir skuldu fara at boða um Jesus Krist og verk Hansara í grikksum máli og ofta ikki kundu finna orð í hesum heidnastu máli, tóku teir helst orð, sum LXX hevði nýtt. Mál teirra er ikki bara koinegrikkst.

Nú skuldu teir finna okkurt eitt fyrri

hitt nýggja Israel, hitt nýggja guds-fólk, sum Andin skapaði hvitsumundag, og sum var kallað út úr hesum heimi, sum fer til grundar, og skal tilboya Harranum og kemur saman um kvöldmáltíðina til at minnst deyða og uppreisn Hansara, sum teir skuldu kanna sær. Hvat skuldu teir kalla hetta Guds fólk?

Tað kundi vera lagamannin at taka hitt sama orð, sum var brúkt í Gamla Testamenti um guds-fólkið og gudstænastusamkomuna, tí hitt nýggja kristin-fólkið var hitt rætta Israel, hitt rætta útvalda fólk. Nú er so, at G. T. brúkar tvey orð: *edah* og *kahal*. *Edah* var hitt heilaga guds-fólk, hitt útvalda fólk, sum hevði sitt eykenduna umboð í veraldarsögnum. *Kahal* var hátíðarsamkoman. Hetta seinasta orð kallar LXX synagoge og J. Dahl »samkoma«. Hitt, sum er hitt vanligasta í N. T., kallar LXX og N. T. »ekklesia«. Dahl: kirkjufólk. (V. D. ger yvir hövur ikki mun, antin N. T. brúkar eitt ella annað).

Tá ið LXX valdi at brúka orðið »ekklesia«, var tað eitt frálíkt orð. Tað merkti ein flokk, sum er kallaður burtur úr tí, sum tað var í, og kallað saman um nakað annað. Betur kundi tú ikki lýsa tað fólk, sum Andi Guðs hevur skapað og kallað úr myrkri og í ljós. Og tað var sjálvsagt, at teir, ið skrivaðu Hitt Nýggja Testamenti, tóku tað, tá ið teir skuldu umseta »Edah« og við hvørt eisini, tá ið teir meintu *kahal*. Teir gjördu ikki altíð mun.

Men tá ið N. T. fór at brúka orðið, var tað ikki meira gott. Tað hendir eitt sindur í 2—300 ár. Mál er livandi, orð eru ikki deyð. Og tá ið apostlar og evangelistar skrivaðu, hevði orðið í dagligari talu mist sitt gamla virði. Tað gera orð okkara við, tá ið tey verða misnýtt; tí fara fólk í heilum at nýta »sterkari orð, siga »ræðuliga« og »ógvuliga«, har einki er at ræðast fyrri, o. s. fr. Og nú hevði orðið »ekklesia« fingið nýggjan týðning. Tað merkti ikki meira nakað heilagt, ikki nakað religiöst, ikki ein flokk, sum var kallað út úr einum hvørjum, men bara ein fund, eina samkomu. Steðgaði ein lítill flokkur á onkustaðni á götum og lurtaði eftir einum politiskum talara ella manni, ið tosaði um handilsviðurskifti ella prísar ella eynasmýrs úr Laidokeu, so var alt hetta ein »ekklesia«, ein samkoma. Men tað var ikki sovordíð, apostlarnir vildu, at orðið skuldi merkja. Tað var harimóti: »ein útvald slekt, ein kongaligur prestaskapur, ein heilög tjóð, eitt ognarfólk, fyrri at tit skulu boða frá dygdum Hansara, sum kallaði tykkum frá myrkrunum til sitt undurfulla ljós« (Fyrra Pátursbr. 2,9).

So lögdu teir eitt lýsingarorð afturat: »kyriakes«, t. e. »sum tilhoyrir Harranum«. Tað gjörði einki, at hetta orð úr fyrstu tíðini varð nýtt um húsið, har saman var komið, tí at hetta lýsti væl, hvat ið Guds-fólkið var: eitt and-

ligt hús og »Guðs húsfólk, uppbygdir á grundvöll apostla og profeta. Meðan Kristus Jesus sjálvur er hornasteinur« (Ef. 2,20). Og við og við varð tað so orðið *kyriake* (Tað sum er Harrans), ið kom at eyðkenna hetta navn, og ofta var tað brúkt aleina — vit ynda jú aldri ov long orð.

So fáa vit við og við tvey orð um hitt sama: *Ekklesia*, (*ecclesia*, *eglise*) og *kyriake* (*kirche*, *kirkja*, *church*, *kirke*, *kyrka*).

Nú vildi Luther fegin hava eitt annað nevni, men tað eydnaðist honum ikki at fáa hitt gamla burtur. Hann helt orðið at siga nakað beint í og fyrri seg, men hevði ímóti tí, at sama orðið var brúkt um kirkjubúsið og tí ikki gjølla lýsti meiningina, og at tað hevði verið brúkt soleiðis, at tað fekk fólk at hugsa um hina hierarkisku kirkju við páva og allari institútionini. Hann royndi at brúka orðið: *Gemeinde*. Men tað er nakað annað. Tað lýsir nakað, sum er sagt um kirkjuna: at hon er katólsk, allmenn, og hetta týska orðið kom so við trúðótini inn í danskt og norskt sum eitt fremmand orð og kom at fáa eitt annað snið: menighed, eitt langt og háltýskt orð. Og so var eisini tað skjótt spilt meira enn nakað annað. Tað merkir í dag eina sókn (prest for n. n. menighed) og eina institútion (menighedsraad). Orðið »congregationer« eitt fylgi, sum er saman komið um hin sama hirða, men eisini tað er nú so institutionsinficerað, at tak ikki kann brúkast um kirkju fólk. Samkoma, sum jú Dahl brúkar, um synagoge, kann ikki brúkast. Tað sigur einki um, at tað er nakað heilagt, Harrans, ognarfólkið. Hvørja ferð, eg havi hildið föroy-ska prædiku, sigi eg: »Aftaná gudstænastuna verður samkoma í kaffistovu«. Ella ein sigi við meg: »Hövu tit góða samkomu í Føroyingafelag«. Og kanska svari eg: »Jú, dansurin var góður«. Nei! *kirkjufólk* er gamalt og gott föroyskt, og tað sigur, at vit tosa ikki um húsið, men um fólk, sum hoyrir Harranum til.

Gudmund Braun.

Marshallpeningurin

Tá tingið varð heimsent í vár, fingi vit at vita, at teir skuldu koma skjótt saman aftur at tosa um hvussu Marshallpeningurin skuldi býstast. Onki er frætt enn, hóast tingið hevur verið saman síðan á Ólavssöku.

Mangur maður, ið tókst við skip, gleddi seg til at kunna fáa stuðul so hann kundi sleppa út aftur í vár, vónir

vóru fyrri at árið fór at taka seg væl upp. Men hvat er hent. Skipini vórðu lögð, tí landsstýrið vildi ikki hava spurningin viðgjörðan. Vit hava jú frætt frá fólkatingsmanni Dam, at dansku myndugleikarnir bíða eftir at fáa at vita, hvussu vit ætla at nýta henda pening.

Hvat hevur henda drálan ikki kostað landinum, milliónir og aftur milliónir.

So leggja vit landsumsitingarút-reiðslurnar smb. uppskotið saman við tí hetta landsstýrið av lorkutum at-burði hevur kostað okkum — veiðunógdin nógv ov lítil av tí stórt arbeiðs-loysi hevur verið í landinum — verða milliónirnar illa teljandi.

Dýrt varð okkum hetta afturhaldsstýrið.

Ferðasigling

Tá »Stakksáfossur« í sinari tíð byrjaði ferðasigling Sundalagið—Havn, Skálafjörð—Havn morgun og kvöld, var tað eitt stórt framstig, men tá Thorshavns Mælkieforsyning og Margarinefabrik heinan vegin lat sínar bátar sigla á sama hátt og teir hövdu postin at flyta, kundi »Stakksáfossur« sjálvandi ikki konkurrera við teir. Síðani, sum tíðin leið og ferðafólkið vaks, vaks eisini ynskið um at fáa stórri og meira tíðarhóskandi bátar. Stór var tí gleðin millum ferðafólkið, tá T. M. og M. setti »Sigmund«, sum er eitt skjótgangandi og vælhóskandi far, inn í rutuna; og helst fyrri at styðja hesa rutu, hevur Lögtingið givið teimum einarétt at sigla. Tað kemur tí ógvuliga dátt við at »Sigmundur« nú er lagdur fyrri teym og teir samstundis hava »skorið siglingina nógv niður. Tá hendan rutan verður nýtt av størsta partinum av ferðafólkunum í Føroyum kann tað ikki vera ov nógv at krevja at teir ið stýra landi okkara á ein ella annan hátt syrgja fyrri at »Sigmundur« fer aftur at sigla, ella eisini gevur siglingina fría til hvønn sum vil, ella Lögtingið møguliga sjálvt rekur hesa sigling. Sum nú er, er verri státt enn tá »Stakksáfossur« sigldi. »Tróndur« er eftir minari hugsan einki nosligt far at ferðast við og »Streymur« minn ist víst mangur ilt á, tað hevur ikki altíð verið stuttligt at sitið ella rættari staðið á dekkinum á honum, undir-oystur í sjógv og regni. Eg vóni, og fleiri við mær, at tað verður gjørt, ið gerast kann, fyrri at vit kunnu hava eina sámuliga ferðasigling millum Havnina og Skálafjörðin og Sundalagið.

P. J.

KOL OG KOKS tlf.

á goymslu

405

Arbeidsmannafelagsins kolasøla